Ч. 72 Середа 1 (13) цьвітня 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

Події на далекім Всході.

(Конець.)

Що-до Німеччини, то о поступованю еї в Хіні та еї якихсь дальших бажанях і намірах у всхідній Азиї не дасть ся богато сказати. Німеччина дійстно має не лиш як найбільший інтерес в тім, щоби удержати теперішне хіньске правительство, але й щоби єго о скілько можна скріпити, бо лиш кріпке правительство зможе тревало удержати спокій, котрого Німеччина потребує для свого торговельного і промислового розвою у всхідній Азиї.

Найважнійша і найвизначнійша роля в судьбі всхідної Азиї припаде в найблизшім часї Японови. Коли повірити висказам японьских мужів державних, то Японці взяли ся до війни против Хіни в тім намірі, щоби не дати европейским державам мішати ся до справ всхідної Азиї і судьбу еї зложити виключно в руки Японців. Але та війна мала як-раз противний успіх. Японців виперто з Кореї; Росия хоч хвилево уступила ся звідтам єсть далеко небезпечнійшим противником як була коли небудь Хіна, а крім того ще й розсїла ся на півострові Ліао-тунґ, з котрого Японці в 1895 р. головно на жадане Росиї, Франциї і Ішпаниї мусїли уступити. Крім того Німеччина взяла в поссесию Кіао-чау, Анґлія розсїла ся в долині Янґ це (а тепер дістане ще й Веї-гаї-веї), Франция знов на полудни, а Японцям війна з 1894/95 р. принесла дуже небезпечний дарунок — Формозу. Крім того довг державний Япону від часу тої війни збільшив ся о половину а податки стали в двоє більші та до 1904 р., до котрого то часу має перевести ся реорґанізация фльоти і армії, збільшать ся в трое, так, що фінансові успіхи війни для Япону ледви можна назвати сьвітлими мимо відшкодованя воєнного в сумі 200 міліонів таелів, які має заплатити Хіна наслідком мирового договора в Шімоносекі. З тих 200 міліонів сплачено ще першу половину а друга половина має бути заплачена дня 8 мая с. р., а тогди Японці будуть мусїли уступити ся з Веї-гаї-веї, котре держать доси в заставі.

Згаданий на початку дипльомат писав отсї свої гадки, коли ще не було чутки о тім, що Хіна відступить Веї-гаї-веї Анґлійцям. Для того він нотує дальше чутку, що Японці і по сплаченю їм відшкодованя воєнного не схотять уступити ся з Веї-гаї-веї, а дальше припускає, що і Анґлія не противилась би тому, коли би в тїлї еї соперника, Росиї, осталась японьска скалка. Він припускав дальше, що і Росия готова би підперти жадане Япону може длятого, щоби не додести до конфлїкту зі своїм всхідно азийским противником, доки аж не буде викінчена будова сибірскої зелїзниці і збільшене фльоти, на котре прецї визначено 90 міліонів рублїв.

Посїдане Веї-гаї-веї — каже наконець той дипльомат — як на нинїшні відносини, не має для Японців пізкої користи; оно лиш змушує Японців уважати сю позицию або за страчену, за трудну або після погляду фахових знатоків таки за неможливу до оборони, хиба що Японці хотїли би для своїх операций на мори вибрати подвійну підставу, до чого ще довго не вистали би їх сили воєнні. Мимо того шовінізм скрайних партий міґби спонукати Японців задержати Веї-гаї-веї. (Се як вже звістно, не стало ся. — *Ред.*) Коли би хтось спитав Японців, що они волять, чи гроші, чи Веї-гаї-веї, то без сумнїву вибрали би они гроші, бо утрата 100 міліонів таелів відбила би ся дуже тяжко на цілім краю і довела би до кризи.

Вісти політичні.

(Торжество санкционованя законів з 1848 р. на Угорщині.— Посланиє Президента Мек Кінлїя до конґресу Сполучених Держав).

В Будапештї і на цілій Угорщині відбувало ся вчера торжество роковин санкціонованя законів в 1848 р. В парляменті відбуло ся торжественне спільне засїданє обох палат, на котрім ухвалено адресу, а відтак члени цілого парляменту пішли в торжественнім поході до цїсарскої палати і там вручили монарсї адресу, котрий принимаючи еї сказав, що спускає ся на патріотизм народів і країв угорскої корони, як також на обачність і здорову мудрість законодавців та має надію, що державне істноване буде заєдно розвивати ся на дотеперішній основі і поступати на дорозї, яка веде до піддержуваня правдивого добра краю і сили та поваги монархії. Вечером відбув ся величавий похід зі смолоскипами перед цїсарскою палатою, а цїсар показав ся на бальконі і дякував.

Наконець появило ся посланиє президен-

15)

Найстарша і найбільша держава
або
Хіна, еї минувшість і теперішність.

(Після Гессе-Вартеґґа, Е. Вольфа, гр. Б. Сеченїого і др. зладив К. Вербенко).

VI.

Порт Артур і Та-лїєн-ван. — Веї-гаї-веї. — Кіао-чау. — Столиця хіньскої держави. — Найбільше хіньске місто.

(Конець).

Хочете знати як виглядає Пекин?

Коробка в коробцї, а в тій коробцї ще одна коробка. Але ті коробки так велик , що в них містить ся певно більше як пів міліона душ зі своїми хатами, палатами, сьвятинями, садами, городами і ставками. Перша коробка, то татарске місто. Подумайте собі таку велику коробку або скриню, котрої боки муровані і кождий довгий мало що не на милю (докладнійше 6 кільометрів). Мур той іде простісенько як би до шнура був ставлений, і тягне ся більше як три милї (24 кільометрів) доокола міста; він єсть на 13 метрів (7 сажнів) високий, а в горі на 11 метрів широкий. В тім мурі єсть 9 брам: дві від північи, по дві від всходу і заходу і три від полудня, котрими з татарского міста входить ся до меншого хіньского. Се єсть вже трохи менше, але так само обведене мурами доокола. Один з тих мурів єсть спільний обом містам і лиш по обох боках трохи продовжений; два мури, від всходу і заходу, мають більше менше по 4 кільометри, а третий від полудня має 8 кільометрів. Сї бічні мури хіньского міста лучать ся з бічними мурами татарского, і так замикають ціле місто доокола. В мурі від полудня в хіньскім містї суть три брами а в мурах від всходу і заходу по одній. Наконець з обох боків спільного муру, межи обома містами, єсть ще по одній брамі від північи, так, що хіньске місто має всего 7 брам. Понад кождою з тих брам в цілім мурі суть вежі, а кожда з них має по три дахи один по над другим. Крім того суть ще в мурах що 100 метрів вистаючі з них величезні башти. Вечером по заходї сонця брами замикають ся, а досьвіта їх отвирають. Оттогди то варто видїти, яке то житє в хіньскій столици! Тисячі людий всїляких станів, двигарі, їздці на конях і мулах або на верблюдах тиснуть ся до міста; богачів і мандаринів несе в носилках по двох, чотирох або шістьох порлугачів; инші тягнуть візки а пхають наперід себе тачки, до міста в'їздять цїлї каравани верблюдів з наборами а в брамах така глота, такий рух і крик, що годї описати. Перейшовши через браму, розходять ся всї по темних улицях міста.

Посеред татарского міста видко знов виставлені в чотири боки мури з червоного ґранїту, що місцями вже трохи розсипають ся. То друга коробка, в котрій містить ся т. зв. цїсарске місто. Оно займає майже пяту часть татарского міста і тут знаходять ся великі парки, в котрих повно сьвятинь, паґод та палат, а в самій середині єсть знов третя коробка: червоне або „заказане місто“, окружене так само в чотири боки валами і фосами. Тут знаходять ся палати цїсаря і єго двору. Нїякому Европейцеви, з виїмкою послів держав заграничних, не вільно приходити до сего міста, в котрім жиє син царства небесного зі своїми тисячами жінок і невільниць, з своїми кілька тисяч евнухами та манджурскою ґвардиєю. Тут знаходять ся також і будинки найвисших урядів державних, але годї з них що більше побачити, як хиба лиш високі мури, що окружають ті палати, входові брами та жовті порцелянові дахи на будинках цїсарских. Иноді, правда, можна по.ачити, що в носилці несуть якогось мандарина, а коло неї іде ґвардия манджурска, узброєна в старосьвітскі довжезні рушницї або в луки і стріли, можна побачити якогось ґенерала на кони з ад'ютантами і ордонансами, але двору цїсарского навіть самі хіньскі піддані не видять. Цїсар виходить лиш три або чотири рази до року з заказаного міста, а то, щоби відвідати проживаючу поза Пекином цїсареву-реґентку, щоби п.молити ся на гробах своїх предків, або зложити жертву в сьвятини неба і землї на полудневій сторонї хіньского міста близько муру і середної в нім брами. Цїсар виїзджає тогди досьвіта, звичайно о другій або третій годині, а перед таким виїздом направляють улиці, висипують їх жовтим піском, побілюють доми, а де не можна чого борзо направити, заслоняють жовтими хустами. Цїсаря окружає товпа продайних мандаринів, противна всяко-

та Мек Кінлія до конґресу Сполучених Держав, але анї не усунуло обави американьско-ішпаньскої війни, анї еї не прискорило. В посланию тім кладе президент вагу на то, що признане повстанців на Кубі воюючою стороною було в теперішній порі невідповідне і не добре, але годить ся з тим, що Сполучені Держави мусять ужити збройної сили в тій мірі, яку президент буде уважати за потрібну, щоби ворогованю на Кубі зробити конець і завести там тревале правлїне. Правительство жадае кредиту, щоби подати поміч жителям попавшим в нужду на Кубі. Дальше каже ся в посланию, що президент дуже займае ся нещастем, яке стрітило корабель „Maine". Висаджене того корабля у воздух в порті в Гаваннї дало доказ, що Ішпанія не в силї дати кораблям Сполучених Держав і других держав того забезпеченя, якого они мають право жадати. Послание признае однакож, що Ішпанія о скілько то без особлившої акциї кортезів есть можливе, вирікае ся всякої звязи з розбитем корабля „Maine" і висказуе свій глубокий жаль, з причини, що нещасте стало ся в порті, котрий належить до ішпаньскої власти.

Президент заявляе дальше, що війну на Кубі треба конче закінчити, а послание кінчить ся словами: „По уложеню сего послания дійшло до мене урядове повідомлене, що ішпаньска королева-реґентка приказала ґен. Блянко для улекшеня мира проголосити розем, котрого час і подрібности ще не подано до відомости. Я переконаний о тім, що Ви возьмете сей факт під свою старанну увагу. Коли сї міри осягнуть свою цїль, то сповнять ся і наші жаданя, як жаданя миролюбного християньского народу. В противнім случаю буде се новим оправданем нашої акциї, якою займаемо ся".

Послание президента по відчитаню в сенатї і палатї репрезентантів передано комісиї для справ заграничних.

Все зависить тепер від того, яке становище займуть повстанцї на Кубі, чи приймуть розем, предкладаний їм Ішпанїею, чи нї; в їх руках спочивае тепер мир і війна.

Новинки.

Львів дня 12-го цьвітня 1898.

— **Іменованя.** Ад'юнкти галицкої прокураториї скарбу др. Евген. Лопушаньский і др. Ів. Мичиньский іменовані міністерияльними концепістами.

— **Відозва.** Вдоволяючи бажаням Загальних Зборів філії тов. „Просьвіта" постановив виділ скликати перше просьвітно-економічне віче до міста Каменки Стр. на день 25. н. ст. цьвітня с. р. з слїдуючим порядком дневним: 1. Богослужене в міскій церкві о год. 9 рано. 2. Відкрите віча о год. 10. 3. Вибір предсїдателя і секретарів віча. 4. Реферат з дїлу рільничого. 5. Реферат о крамницях сїльских. Внесеня членів. 7. Вильосоване безплатне добірних насїнь і щепів. Подаючи до прилюдної відомости проґраму віча просьвітно-економічного, запрошуемо до як найчисленнїйшої участи всїх членів товариства „Просьвіта" а також Всч. отців духовних, міщан і селян з нашого повіту, взагалї всїх, що інтересують ся справами просьвітно-економічними, і котрим подвигнене нашого народу лежить на серцї. — Численною участию на вічу повинні ми заявити, яку вагу надаемо сим справам. Просимо не лише членів товариства, але й гостий о ласкаве прибуте і громадне вписане ся до товариства „Просьвіта", щоби оно числило не тисячі, але десятки тисяч членів, а тодї товариство наше дібе ся до більшого значіня і буде в спромowности сповнити свою просьвітно-економічну задачу. — З Виділу філії товариства „Просьвіта" в Каменцї Струмиловій. — В. Породко секретар. М. Цегельский голова.

— **Читальнї „Просьвіти".** В Микулинцях устроїла читальня „Просьвіти" дня 20-го лютого вечерок зі сьпівами і декляма̀циями. По вечерку наступив комерс та танцї. Читальня микулинецка числить 120 членів, каса позичкова читальнї виказала в минувшім роцї 7606 зр. 84 кр. обороту касового. Читальня розвивае ся взагалї добре. — В селї Пронѳвій дня 24 лютого відбули ся перші загальні збори і отворене читальнї „Просьвіти", на котрих порушено потребу піднесеня просьвітного і економічного биту руского народу. Членів вписалось 56. До виділу вибрано о. Юліяна Сероічковского і господарів чч. Федька Онуфришиного, Василя Дешкова, Михайла Гарника і Михайла Івахового. — Дня 13 лютого отворено читальню в селї Ладичинї. Молода читальня взяла ся енерґічно до заснованя читальняної крамницї, в протягу місяця зібрано 200 зр. уділів і в другій половині марта отворено крамницю в громадскім домі. — Дня 8 лютого отворила крамницю читальня „Просьвіти" в Настасові, а занимае ся нею головно о. Цурковский і господар ч. Гнат Бичик. Небавом отворять ся нові читальнї „Просьвіти" в Острові і Симаківцях.

— **Страшний злочин** викликав величезну сензацию в Сянїччинї. В сам день лат. Воскресенія рано перед богослуженем убив управитель дібр Константин Винярский латиньского сьвященика о. Феликса Бесядзкого, пароха в Диднї, а відтак замордував свою жінку, сестрінницю о. Бесядзкого. Справа мала бути така: О. Бесядзкий запросив на сьвята Винярского, управителя з Одрехової і его жену, а свою сестрінницю. Винярский випередив жінку і пішов пішки до Диднї, а заставши о. Бесядзкого, як він збирав ся на богослужене, в страшний спосіб замордував его, при чім ще й знущав ся над своею жертвою. Убивши сьвященика, вернув Винярский домів і по дорозї стрітив жінку, що їхала візком до Диднї і кормила малу дитину. Він задержав візок і з словами: „З отцем канонїком я вже попращав ся, тепер пращаю ся з тобою" — ихпув жінку штилетом у відкриту грудь і убив еї на місци. Убийник відтак утїк, імовірно аби ставити ся добровільно до суду. Винярский молодий ще чоловік і недавно оженив ся. Близші подробиці того страшного злочину, викрие певне судове слїдство, яке веде вже на місци злочину судия з Березова п. Дадрович.

— **Западае ся земля** в місцевости Кляппаї, в либоховицкім повітї в Чехах. Кляппаї лежить у стін досить високої гори Газенбурґ. Вже перед трема тиждиями замітили деякі кляппаївскі громадяни, що та гора засувае ся, але розслїди переведені тодї не потвердили тих побоювань. Тепер та річ стала фактом і третя часть села лежить в развалинах. Люди позбавлені хат почують по шопах або під голим небом. З церкви винесено вже всї цїннїйші річи. Побоюють ся, що гора, котра посувае ся на просторі майже 15 морґів, засипле вскорі цїле село. Наукових розслїдів що-до причини того явища ще не переводжено, але після загальної гадки причиною его суть зливи з послїдних днів і підземні жерела, що підмили гору.

му поступови і держить перед ним все в тайнї, так, що він не знае нїчого, що дїе ся в его державі. За то они панують і здирають нарід.

Улицї в містї суть простїсенькі і нема таких заулків, як н. пр. в европейских містах; всї великі головні ідуть рівнобіжно одна до другої з полудня на північ, а бічні зі всходу на захід. Они суть ширші як де в якім небудь иншім хіньскім містї, але не виглядають лїпше, як в наших другорядних містах, або й як улицї на львівских передмістях: в часї посухи повно на них пороху, від котрого мало що люди не душать ся, а коли підуть дощі то таке на них болото, що треба бродити мало що не по колїна і стоять на них баюри, в котрих можна і утопити ся. На перехрестю мало що не всїх більших улиць стоять в поперек величезні тріумфальні брами, звані по хіньски „паі-льо", побудовані з деревляних, красно повирізблюваних і помальованих всїлякими красками бальків. В тих брамах есть звичайно три або пять переходів, а над кождим повигинаний дашок. У Хіньців мають ті тріумфальні брами то саме значіне, що у нас памятники або пропамятні таблицї, ставлені заслуженим людем.

Головні улицї в Пекінї бувають на 25 метрів широкі, і длятого заступають там по найбільшій части місце наших торговиць. Помежи обома рядами малих домів, в котрих містять ся лиш самі крами, стоять ще посеред улицї всїлякі буди, сидять крамарі з товарами, міняльники гроший, ворожбити і чародїйники; байкарі сидять на земли та кажуть байки і казки а їх слухае гурток людий, старших і дїтий; денеде стоять знов конї і мули або верблюди, уганяють пси і волочать ся малі чорні сьвинї або сидять жебраки калїки та зовсїм як у нас показують свої рани. Лиш при головних улицях і то переважно в хіньскім містї стоять доми передом до улицї а всї инші доми особливо в татарскім містї стоять посеред садів і городів і суть обведені доокола високими мурами, так, що кожда родина жие тут спокійно лиш сама про себе, відмежена зовсїм від свого сусїда.

Займавостий в Пекінї в европейскім значіню досить мало, а й те що есть, по найбільшій части заборонене для Европейця, бо Французи і Анґлїйцї давними часами не уміли і не хотїли пошанувати звичаю в краю і народних сьвятощів та памятників. З публичних будинків найзамітнїйші суть передовсїм сьвятинї в хіньскій части міста: згадана вже сьвятиня неба і землї величезний круглий будинок з трома круглими дахами один понад другим посеред великого красного парку і менша, сьвятиня рільництва побіч неї по другім боці головної улицї. В татарскім містї есть дзвонова вежа в котрій знаходять ся найстарші дзвони на сьвітї. Ще на півтретя тисяча лїт перед рождеством Христовим велїв хіньский цїсар Гоанґті хіньскому відливальникови Лїнґ-Лїн вилити дванайцять дзвонів. Найбільший з тих, зроблений з мішанини міди і цини есть 12 і чверть лїктя високий, мае 13 стіп в промірі і важить 2000 фунтів. Виходить з того, що наші дзвони суть первістно хіньского походженя. В західній части татарского міста есть т. зв. біла паґода з кільканайцять порцеляновими дахами один понад другим і сьвятиня добрих володїтелів, а у всхідній части знаходить ся величезний будинок для тих, що приступають до послїдного іспиту з хіньскої учености; в нїм есть 12.000 комірок на помешкане для тих, що лагодять ся до іспиту. Недалеко звідси есть пекіньска зьвіздарня, в котрій знаходять ся і ще доси уживають ся астрономічні прилади з 13-го і 17-го столїтя. В цїсарскім містї знаходить ся нова католицка катедральна церков, з котрої вежі есть найкрасший вид на цїле місто. Недалеко муру, що відділяе татарске місто від хіньского, але ще в татарскім містї суть палати европейских посольств.

Пекін лежить майже в тій самій ґеоґрафічній ширинї що Неаполь і Лїзбона, але лїтом бувае там більша спека як в сих містах а зимою значно більша студінь, так що на дворі і вода замерзае. Есть то дуже велике місто і стоїть на місци давного міста Кі, що було тут ще в 12-ім столїтю перед Хр.; але теперішне місто побудував аж Кублай-хан, внук монґольского проводиря Джінґіс-хана. Назва Пекін або Пекінґ, а радше Бе-джінґ („столиця півночи") пішла аж від року 1409, коли то цїсар Юнґ-льо з династиї Мінґів переніс сюди свою резиденцию з Нанкіну.

А тепер ще кілька слів про найбільше хіньске місто.

Хінцї кажуть, що найбільшим містом в їх державі есть Кантон; і так, здаесь, буде. Кілько жителїв як-раз мае Кантон, годї докладно знати, бо Хінцї дуже не люблять числити людий, не знають народочисленя, та кажуть, що з численя людий бувае лиш нещасте. Знатоки цїнять число душ в Кантонї на півтора до півтретя міліона. Місто се лежить по більшій части на північнім березї ріки Чу-кіянґ, званої також „Перловою", котра творить ся тут по сполученю ріки Пеі-кіянґ („північної ріки") з одною розтокою ріки Сі-кіянґ („західна ріка"); европейска часть міста лежить на острові Шамієн, а друга часть міста лежить на острові Го-нан. Головне місто есть обведене доокола муром, довгим на 10 кільометрів, високим на 8 а грубим на 6 метрів, збудованим в сподї з каменя а в горі з цегли. В містї сїм нема нїчого надзвичайного, нема анї пишних сьвятинь і палат; денеде лиш виднїють ся старі паґоди та підоймають ся в горі нїби сїрі вежі, заставничі доми а найвеличавійшим будинком есть хиба лиш з двома вежами католицка церков катедральна збудована в ґотицкім стилю, котру вже здалека видко — а мимотого, хто раз був в Кантонї, нїколи его не забуде; так велике лишае ся по нїм вражінє.

Зараз скоро лиш під'їхати кораблем до мі-

Безпечности мешканців стереже жандармерия і пожарна сторожа, що втикає в землю тики. Усуваюча ся земля ломить ті тики і то есть знаком, що треба утїкати з загроженого місця. Жандармерия обставляє загрожені місця вартою. Що хвилї чути такий відголос, немов би який великаньский пес хлептав воду. Крім того дає ся чути глухий ломіт усуваючого ся під землею каміня. Град каміня паде з гори з відголосом пальби карабінової і за хвилю стїни домів, що ще просто стояли, западають ся з гуком в землю. З людий доси нїхто не погиб, анї не есть скалїчений завдяки великим средствам осторожности, натомість півтора ста людий стратило цїлий свій маєток. Катастрофа зачала ся в лат. Велику Пятницю о шестій годинї рано, а о першій з полудня лежало вже шіснайцять домів в розвалинах. До вечера завалила ся школа і почало валити ся попівство. Гора за один день видовжила ся о 60 метрів, а посувала ся верствою широкою на 8 метрів. Она суне ся наперед зі скоростию 60 центиметрів на годину. То нещастє тим більше, що навістило самих бідолахів, а не можна знати, чи цїле село не стане жертвою катастрофи. На першу вість о нещастю прибула жандармерия і сторожи пожарні з околицї і Соколи. Удало ся уратувати трохи обстави з домів. На місце катастрофи приїхав намістник Куденгове, обіцяв державну поміч, заохотив до утвореня ратункового комітету і жертвував сам перший значнїйший даток.

— **Хороша відплата.** Матвій Полевка, двайцятьлїтний зарібник з Галичини, жебрав минувшого року в Штайнбруху коло Пешту. При нагоді попросив ковальского челядника, Антона Ондрачка, о милостиню. Сей змилосердив ся над голодуючим жебраком, запровадив до гостинницї і добре погодував. По обіді попросив Полевка Ондрачка, щоби випровадив его за місто і показав дорогу до Пешту. Ондрачек згодив ся. По дорозї прилучив ся до них знакомий Полевки і в трійку станули на безлюднім місци за містом коло цегольнї. Тут знакомий Полевка здусив Ондрачка за горло і повалив на землю, а Полевка тимчасом відчепив золотий годинник і забрав з кишенї всю готівку. На щастє надійшли люди, але тілько Полевку арештовано, знакомий его утїк і пропав без слїду. Полевку засуджено на чотири лїта вязницї.

— **Великі носи.** Того ще небувало, щоби властителї великих носів діставали за них нагороду. А прецїнь сталось так в Медіолянї. Хтось розписав там конкурс на великі носи і результат був дуже успішний — до борби стануло кільканайцять носів. Першу нагороду грошеву забрав один фабрикант сьвічок з Венеции, бо має величавий ніс, подібний до птичого дзюба; другу нагороду дістав один фризиер з Медіоляну, котрого могутний ніс чекає, чи не скомпонує до него який поет „оди“.

— **Убийство.** Недавно тому вертали у Відня молоді хлопцї-термінатори з вечірної школи домів. Посварили ся о якусь дрібницю і сейчас повстали поміж ними два ворожі табори. Прийшло до бійки, серед котрої упав трупом шіснайцятилїтний бронзівничий термінатор, Йосиф Бадер. На шиї у него найдено рану, завдану ножиком. котра викликала смерть. Підозріного у убийство шіснайцятилїтного столярского термінатора, Вільгельма Вільнера, увязнено і віддано карному судови.

Господарство, промисл і торговля.

— **В Товаристві взаімних обезпечень „Дністер“** прибуло в місяци марті с. р. 3.578 важних поліс на 2,223.318 зр. обезпеченої вартости з премією 17.903 зр. 10 кр. Разом від 1 січня с. р. до кінця I кварталу було 7.936 важних поліс на суму 5,374.301 зр. а з премією 41.029 зр. 42 кр. Попередного року в тім самім часї видано 7.232 поліс в сумі 4,671.605 зр. обезпеченої вартости з премією 36.393 зр. 74 кр.

Шкід було в марті 65 случаїв, а разом від початку с. р. 119 шкід, з котрих виплачено 98 до кінця марта і 16 в перших днях цьвітня, 2 шкоди приключивші ся в остатних днях марта находять ся в лїквідациї а 3 відшкодованя (в сумі загальній 493 зр. 75 кр.) на разї з причин правних здержано.

Сума всїх шкід до кінця марта с. р. виносить brutto 28.165 зр. 66 кр., з чого відтрутивши часть реасекуровану остає на власний рахунок 16.212 зр. 99 кр.

Фонд резервовий з днем 31 марта с. р. виносить 76.439 зр. 79 кр.

— **Рахунок Товариства взаімного кредиту „Дністер“ у Львові**, стоваришеня зарестрованого з обмеж. порукою, за місяць март 1898.

I. Стан довжний:

		Кор.	сот.
1. Уділи членів . . .		40.883	15
2. Фонд резервовий . . .		2.186	94
3. Вкладки:			
а) стан на початку марта	301.662·21		
б) вложено в марті	28.713·99		
в) винято в марті	12.171·78		
позістає з кінцем марта .		318.204	42
4. Специяльна резерва . .		229	59
5. Сальдо прц. (побраних) . .		10.336	59
6. Кошти спору . . .		91	70
7. Зиск з року попередного .		4.649	78
Сума .		376.582	17

II. Стан чинний:

		Кор.	сот.
1. Цінні папери:			
а) фонду резерв. . .		1.992	—
б) инші . . .		1.005	—
2. Позички уділені:			
а) стан на поч. місяця	295.258·99		
б) уділено в марті	39.840·—		
в) сплачено в марті	14.452·53		
Стан з кінцем марта .		320.646	46
3. Готівка в касї з днем 31/3 .		5.072	61
4. Льокациї:			
а) в щадници почтов. (оборот чековий) . . .		3.075	26
б) в инших інстит. кредит. .		43.587	10
5. Сальдо коштів адмінїстрациї .		1.203	74
Сума .		376.582	17

Членів прибуло 66, убуло 0, отже разом з кінцем марта 1898 членів було 1044 з деклярованими уділами 1085 в сумі 54.250 кор.

Стопа процентова від вкладок $4\frac{1}{2}$ прц.; від позичок уділюваних $6\frac{1}{2}$ прц.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Ню-Йорк 12 цьвітня. Ню-йоркский „Herald“ доносить, що проводир повстанців на Кубі Максімо Ґомез іменем провізоричного правительства повстанців не приняв предкладаного єму роз'єму, доки Іспанія не уступить ся з Куби.

Вашінґтон 12 цьвітня. Іспаньский посол Бернабе предложив департаментови державному письмо, в котрім роз'єм на Кубі урядово нотифікований і повторив жадане, щоби справу вибуху на кораблі „Maine“ предложити комісиї знатоків морских держав.

Вашінґтон 12 цьвітня. Підчас дебати над посланием президента в сенатї ухвалено внесене, в котрім жадає ся, щоби Іспанія відкликала свої войска з Куби і щоби признала републику на Кубі, а Мек Кінлїя взиває ся, щоби він сю ухвалу виконав.

ста, обскакують его сотки лодий званих тут „сам-пап“, постають рядами і кожда хоче забирати з корабля пасажирів. Лодками тими кермують майже самі жінки і дївчата убрані в короткі сині штани і в сині сорочки з широкими рукавами, спущені по верха; всї они босі і простоволосі. „Сам-пани“ ті мають на переднім і заднім кінци поклад, на котрім стоять веслярки та дуже зручно і вправно роблять веслами, а на серединї помежи обома покладами есть кілька лавочок і круглий дашок над ними. То есть місце для пасажирів а в ночи сплять тут властителї сам-панів і цїла їх родина; на переднім покладї в день перуть і миють, на заднім варять і їдять. Таких лодий есть в Кантонї звиш 80.000 і на них жие, днуе і ночує, більше як 300.000 людий; на ніч стають они всї рядами вздовж ріки, попривязувані до палїв, і творять так окреме місто на водї з довжезними улицями, зване Тан-кія т. е. „жителї на лодках“. Топ-кія есть окремим передмістєм Кантону. То перша займавість в Кантонї, якої в цїлім сьвітї, навіть і в самій Хинї, нїгде инде не побачить ся.

Друга займаюча тут річ то европейске місто Ша-міеп на малім плоскім острові, котрий Хінцї перед якими двайцяти роками відступили анґлїйским і французским купцям. За той час зробило ся тут посеред хіньскої держави окремо европейске місто, а в нїм і від нїкого независима, межинародна в цїлім значіню того слова република, в котрій переважають Анґлїйцї і Нїмцї. Місто се не має анї улиць (доми стоять свобідно порозкладані) анї склепів, а найвисшою властию есть рада громадска зложена з членів всїляких народностий. Місто має свою окрему полїцию, сторожу огневу, водопроводи, театр, свій клюб, своє товариство музичне, а товари побирає з одного складу спілкового. Улиць не потреба, бо тут нїхто не їздить. Остров есть сполучений з Кантоном двома мостами але замкненими сильними залізними кратами, котрих з одного боку стереже ша-міенска полїция, з другого хіньске войско, котре не має нїякого мундуру, лиш сині сорочки з червоними обшивками і капелюхи, як тарелї з денцем як стіжок і з круглою таблицею на грудех, на котрій виписаний нумер полку. При зміні варти трублять в труби на 2 метри довгі.

Головне місто Кантон має простїсенькі і дуже довгі улицї, декотрі і на чверть милї а майже всї суть так вузонькі, що ставувши по серединї улицї і витягнувши руки, можна дістати до стїн домів по обох боках. Доми суть муровані з сївої цегли, але не мають анї дверий, анї вікон. Як широкий дім, так широкий і отвір в нїм, і так стоять сотки тисячів домів один коло другого. Всї доми суть однакові і однакової величини, по найбільшій части на один поверх високі; декотрі мають ще в серединї другий поверх, на котрий лїзе ся драбинкою. Отверта від улицї часть дому служить за крам або робітню а позадна часть есть заслонена стїною. На ніч доми не замикають ся, а коли хтось конче хоче, то закладає бальками. Бувають улицї, на котрих дім за домом лиш н. пр. самі шевцї і крами з готовою обувію; на иншій суть знов лиш самі кравцї, золотарі або міняльники гроший. В день на улицях страшний крик і гамір та величезний рух, бо всї тягари можна лиш нести а ті, що несуть заразом і кричать, щоби їм другі уступали ся. Вечером нема нїякого осьвітленя і люди ходять длятого з лїхтарнями. На ніч улицї замикають ся зелїзними брамами а по улицях ходять нічні сторожі. От таке то найбільше хіньске місто!

На сїм кінчимо опис найстаршої і найбільшої держави, в тім переконаню, що ми подали нашим читателям хоч коротенький, але досить вірний образ хіньскої держави, для котрої настала мабуть тепер пора: або іти з поступом і духом часу, або розпадати ся.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий**

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.